

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ (УЧЕБНИК) СО НАСЛОВ „МЕЃУНАРОДНО ЈАВНО ПРАВО”
ОД ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР Д-Р ДЕЈАН МАРОЛОВ,
ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр. 1102-64/8 од 195. редовна седница на Наставно-научниот совет на Правен факултет, одржана на 18.6.2020 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р **Јован Ананиев**, редовен професор, Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев» - Штип;
- д-р **Ана Никодиновска-Крстевска**, вонреден професор, Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев» - Штип

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „**МЕЃУНАРОДНО ЈАВНО ПРАВО**” од вонреден проф. д-р **Дејан Маролов**, наменет за студентите на прв циклус студии од сите насоки на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

По прегледот на ракописот комисијата до Наставно-научниот совет на Правниот факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Учебникот „Меѓународно јавно право” од вон. проф. д-р Дејан Маролов претставува континуирана заложба на авторот за обезбедување потребна литература за предметот Меѓународно јавно право, наменет за студентите на прв циклус правни студии на Правниот факултет. Учебникот ги содржи сите предвидени тематски целини што се опфатени во предметната програма за Меѓународно јавно право, застапена во втора академска година (III семестар) со неделен фонд на часови (2+2+1).

Податоци за обем на ракописот: Ракописот содржи вкупно 181 страници, од кои на шест страници се сместени над 120 релевантни библиографски единици кои се однесуваат на монографии, периодични списанија, статии, извештаи и интернет страници кои ги покриваат подрачјата третирано во трудот. Исто така, во трудот се користени најважните меѓународни и регионални акти на ООН, Советот на Европа, ЕУ и други релевантни меѓународни организации, но и на многубројни мултилатерални и билатерални договори, конференции и конвенции кои се тесно поврзани со предметот. Трудот е пишуван во А4 формат со нормален проред, употребен е фонт Arial, големина на буквите е 11. Обемот на трудот и неговата содржина ги задоволуваат критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Во државава е веќе објавен учебник со ист наслов од страна на професори на Правниот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, како и учебник издаден од страна на професори на *Факултетот* за безбедност во Скопје при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ и тие се земени предвид. Меѓутоа, содржината на ракописот и пристапот во пишувањето на учебникот кој е предмет на оваа рецензија се разликува концептуално, содржински, методолошки и теоретски земајќи ги предвид сите тематски целини опфатени во учебникот. Предложениот учебник на проф. Дејан Маролов е прв од областа на меѓународното јавно право објавен во источниот дел на државата, со што *Универзитетот „Гоце Делчев“* во

Штип ќе се вброи во универзитетите кои имаат издадено сопствен учебник, бесплатно достапен за сите студенти на УГД преку системот на е-библиотека.

Краток опис на содржината: Учебникот е напишан на оригинален начин и ја обработува релевантната проблематика од соодветната област. Може да се каже дека трудот претставува научен материјал со висок квалитет, кој може да се примени за стекнување на широки знаења од доменот на меѓународното јавно право, како за студентите, така и за пошироката јавност. Во таа смисла, учебникот како учебно помагало претставува основен едукативен напишан стручен материјал, приспособен на потребите за образование и едукација за областа на меѓународното јавно право. Покрај теоретските теми, во учебникот има и соодветни секции од прашања за размислувања и практични задачи. Затоа сметаме дека овој учебник е од извонредно значење, како од теоретски, така и од практичен аспект.

Од содржински аспект, учебникот е структуриран во единаесет глави, листа со прашања за испит и седум прилози.

Во **првата глава** е даден воведот во проблематиката на меѓународното јавно право. Воедно се наведени и објаснети основните поими на меѓународното јавно право како и основните столбови на кои истото се заснова. Со цел студентите да можат да ја разберат комплексноста и специфичностите на оваа правна дисциплина, во оваа глава е сместен и историскиот преглед на развитокот на меѓународно јавно право, а се презентирани и објаснети неговите специфики и разлики, како и соодносот со внатрешното (националното) право.

Втората глава од овој учебник се концентрира на разработка на изворите на меѓународното јавно право. Подетално се презентираат изворите наведени во Статутот на Меѓународниот суд на правдата и се подредуваат хиерархиски. Овој дел од проблематиката се надополнува со проблемот на кодификацијата на меѓународното право, како од современа, така и од историска перспектива, како и со сознанија за неговиот развиток.

Третата глава од овој учебник дава одговор на прашањата поврзани со државата како основен субјект на меѓународното право. Се обработуваат прашања и дилеми поврзани со признавањето на државите, но и на владите, потоа видовите држави, нивните права и обврски, органи за одржување на меѓународни односи (со други држави и меѓународни организации), јурisdикција, меѓународна одговорност и згаснување на државите. Во овој дел се обработуваат и определени историски форми на држави, но и некои модерни специфични случаи. Дополнително, покрај државите, во овој дел се обработуваат и определени територии со специфичен статус кои понекогаш можат да се јават како ентитети во меѓународно-правните односи.

Во **четвртата глава** авторот дава приказ на историскиот развој на меѓународните организации како незаобиколив субјект во современото меѓународно јавно право. Меѓународните организации се дефинираат, класифицираат и обработуваат како од теоретски така и од аспект на нивно практично работење. Во овој дел подетално се обработуваат и некои конкретни организации, како владини, така и невладини, регионални и универзални, се разбира, заедно со нивните специфичности.

Петтата глава претставува комбинација на две поврзани теми од областа на меѓународното право. Така, најпрво се обработува индивидуата како субјект на меѓународното право, а потоа меѓународното право за правата на човекот. Во овој дел се анализираат теоретските пристапи кон правата на човекот, се презентираат поважните основни документи од оваа област во системот на ОН, но и на регионалните меѓународни организации кои се занимаваат со проблематиката на заштита на човековите права. Конечно, овој дел се заокружува со обработка на правата на малцинствата како дел од колективните права.

Во **шестата глава** авторот го обработува меѓународното договорно право како една

од гранките на меѓународното јавно право. Во овој дел се фрла светло на основните видови меѓународни договори, на фазите кои водат кон нивно склучување, почетокот на важење, но и моментот на престанок на важење на овие договори. Незаобичаен дел од оваа проблематика секако е и институтот на ништовност и последиците од него.

Во **седмата глава** се обработува дипломатско-конзуларното право како дел од меѓународното право. Во овој дел се презентираат основните извори на дипломатско-конзуларното право, видови мисии, ранкови, функции итн. Составен дел на ова право се и правата и привилегиите на дипломатските претставници, како и дипломатските мисии.

Осмата глава се состои од два дела. Првиот дел се однесува на меѓународното право на морето и неговите институти. Вториот дел е сочинет од обработки на останатите области од меѓународното јавно право, како што се меѓународно-правниот статус на меѓународните езера, реки, протоци и канали, начините на стекнување и трансфер на територија, меѓународна службеност, сукцесија на државите, правниот режим во поларните области и режимот во вселената.

Деветтата глава на овој учебник се фокусира на начините на мирно решавање на меѓународните спорови и нивните форми. Акцент се става, пред сè, на правното решавање на меѓународните спорови преку работата на Меѓународниот суд на правдата, но се обработуваат и теми за други судови и трибунали.

Во **десеттата глава** се обработува проблематиката на *ius ad bellum* и *ius in bello*, како и институтот на неутралност. Воедно, во овој дел се дефинираат и објаснуваат поимите: агресија, окупација, капитулација, примирје, мировен договор и сл.

Во **единаесеттата** и последна глава од овој учебник се прави осврт на меѓународното еколошко право, како релативно понова гранка во меѓународното јавно право. Во овој дел се обработуваат теориите за животна средина и се презентираат позначајните правни акти во овој дел. На крај се дадени одбрани арбитражни одлуки и судски пресуди од оваа област.

Учебникот содржи и седум прилози со чија помош студентите ќе можат практично да го вежбаат теоретски стекнатото знаење од претходните глави на овој учебник.

ЗАКЛУЧОК

Учебникот со наслов „Меѓународно јавно право» на авторот вон. проф. д-р Дејан Маролов од методолошки, систематски и логички аспект претставува значајна библиографска единица во која на современ начин се прикажани и објаснети најважните поими, категории и институти на меѓународното јавно право. Материјата е презентиранијата на јасен, разбирлив, студиозен, стручно-методолошки начин, проследен со илустрации и примери. Сметаме дека овој труд ќе им овозможи на студентите да се стекнат со потребните знаења за оваа област, а ќе даде придонес и во научната и стручната јавност, па затоа со големо задоволство препорачуваме да биде објавен.

Врз основа на погоре изнесеното му предлагаме на **Наставно-научниот совет на Правниот факултет во Штип ова учебно помагало (учебник) со наслов „Меѓународно јавно право” од вон. проф. д-р Дејан Маролов да го одобри за издавање.**

Рецензенти

Д-р **Јован Ананиев**, редовен професор, с.р.

Д-р **Ана Никодиновска-Крстевска**, вонреден професор, с.р.